

Συνειδησιακή καθυπόταξη: Από Έλληνας...Ρωμιός

Φρονώ ότι μέσα στα πλαίσια της συνειδησιακής καθυπόταξης μέσω των λέξεων, ανήκει και η μετονομασία του Έλληνας σε Ρωμιό. Μετά από αιώνες πλύσης εγκεφάλου, είναι κάπως δύσκολο να το συνειδητοποιήσουμε, αλλά θα άξιζε την προσπάθεια. Ο ελληνικός πολιτισμός αντιπροσωπεύει μια σειρά αξιών που κάποτε είχαν επηρεάσει ολόκληρο τον κόσμο. Μάλιστα από την αλεξανδρινή εποχή και μετά (και μέχρι σήμερα), εμφανίστηκαν οι λεγόμενοι «ελληνιστές». Λόγιοι δηλαδή της εποχής που μιλούσαν την ελληνική και ήταν μέτοχοι της ελληνικής παιδείας, χωρίς να είναι Έλληνες την καταγωγή. Αυτό δεν συνέβη με κανέναν άλλο πολιτισμό, όσο μεγάλος και αν ήταν. Ακόμα και μετά την κατάκτηση της Ελλάδας από τους Ρωμαίους, κατά τη Ρωμαϊοκρατία, ο ποιητής Οράτιος έγραφε ότι, «η ηττημένη Ελλάδα υπέταξε τον σκληρό κατακτητή και εισήγαγε τις τέχνες στο Λάτιο». Λίγο αργότερα και σταδιακά, θα επιχειρούνταν να δοθεί το όνομα «Ρωμαίος» ή «Ρωμιός» στον Έλληνα, σε μια προσπάθεια αποσυνδέσεώς του με τις προγονικές του ρίζες, σε μια βίαιη αλλοίωση της ταυτότητάς του. Όπως θα δούμε παρακάτω, αυτό που θα έπρεπε να αμαυρωθεί είναι η θρησκεία του, για αυτό και ο Ελληνισμός ταυτίστηκε με την υποτιθέμενη «ειδωλολατρία».

Σήμερα θέλουν να μας πείσουν ότι ο Έλληνας πρέπει να προσδιορίζεται ως «Ρωμιός», και ότι αυτός ο όρος συμπεριλαμβάνει την ενότητα και τη συνέχεια του Ελληνισμού μέσω του Χριστιανισμού. Ισχυρίζονται ότι υπήρχε εποχή κατά την οποία το όνομα «Έλληνα» και τα παράγωγά του σήμαιναν το οτιδήποτε άλλο εκτός από τον...Έλληνα στην καταγωγή. Συνεπώς, σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό, οι όσες πλείστες υβριστικές και υποτιμητικές αναφορές στα συγγράμματα των εκκλησιαστικών πατέρων και συγγραφέων, αφορούν τους «ειδωλολάτρες» και όχι τους Έλληνες. Αυτός ο εξωφρενικά αναληθής ισχυρισμός, που σήμερα έχει εδραιωθεί στις συνειδήσεις μέσω της προπαγάνδας (μην λησμονούμε ότι σύμφωνα με το σύνταγμα η «παιδεία» που παρέχει το κράτος είναι «ελληνοχριστιανικής» κατευθύνσεως), δεν μπορεί να υποστηριχθεί από τις πηγές. Αλλά ας τα πάρουμε κατά σειρά και τάξη .

Διευκρινήσεις για τους όρους «έθνος», «γένος», «βάρβαρος», «ελληνιστής»

Στο «Μέγα ετυμολογικό λεξικό» του Δ. Δημητράκου, ως «έθνος» ορίζεται το

«σύνολον ανθρώπων ομογενών εχόντων κοινήν ιστορίαν, όμοιον περίπου πολιτισμόν, και συνείδησιν της ομογενείας» (τ. Ε, σ.2251). Ως «γένος», «το γίνεσθαι, η γενετή, η καταγωγή», ως «υποδιαίρεσις του έθνους, το φύλον > τους μεν του Δωρικού γένεος, τους δε του Ιωνικού (Ηρόδοτος)» (ο. π. τ. Γ' σ. 1586). Ως «βάρβαρος», «ο λαών γλώσσαν τραχείαν και αγροίκως ηχούσαν (...) όθεν ο αλλόγλωσσος, αλλόφυλος, ξένος εν σχέσει προς τους Έλληνας, ο μη ελληνικός». Την ίδια έννοια είχε και για τους μη Έλληνες: «Επί αλλοφύλων εν σχέσει προς τους άλλους λαούς». Τέλος, κατά τα χριστιανικά χρόνια, «Οι ξένοι και εχθρικοί λαοί προς την ρωμαϊκήν και επακολούθως την βυζαντινήν αυτοκρατορίαν» (ο. π. τ. Γ' σ. 1335).

Ελληνιστής σημαίνει «ο μεταχειριζόμενος την ελληνικήν γλώσσαν, ελληνόγλωσσος Ιουδαίος: Κ. Δ Πράξεις 6.1> εγένετο γογγυσμός των Ελληνιστών προς τους Εβραίους· ο εθνικός > των ελληνιστών τα ατοπώτατα κατά των χριστιανών πανταχού παλαμωμένων» (τ. Ε, σ. 2446).

Οι απολογητικοί ισχυρισμοί για το ότι ο Έλληνας είναι Ρωμίος

Ο Γ. Μεταλληνός στο «Η αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης και οι πολίτες της», αναφέρει τα εξής:

«Οι αρχαίοι Ρωμαίοι προήλθαν από τη συγχώνευση των αυτοχθόνων (ABORIGINES) κατοίκων της Ιταλίας με αρχαιοελληνικά, πελασγικά φύλα, που είχαν εγκατασταθεί πριν από τα τρωϊκά στην χερσόνησο. Αυτοί ενώθηκαν με Αρκάδες Έλληνες, Πελασγούς Έλληνες, Σαβίνους από τη Μακεδονία και Τρώες πρόσφυγες, υπό την ηγεσία του Αινεία, μετά την κατάκτηση της Τροίας από τους Αχαιούς. Στην πρώτη αυτή συγχώνευση βασιλιάς ήταν ο Λατίνος, που ισχυροποίησε την ενότητα όλων αυτών των διαφορετικής προελεύσεως, αλλά ελληνικής κυρίως καταγωγής ομάδων, με το γάμο της κόρης του Λαβινίας με τον Αινεία».

«Ρωμαίος, λοιπόν, ήταν ο πολίτης της Νέας Ρώμης και Ορθόδοξος Χριστιανός. Γι' αυτό και το όνομα, χωρίς να χάσει την κρατική του σημασία, ταυτίσθηκε τελικά με τον Ορθόδοξο. Ρωμαίος ή Ρωμηός είναι ο Ορθόδοξος πολίτης της Νέας Ρώμης. Το Ρωμαίος δηλαδή δεν αναιρεί το οποιοδήποτε όνομα καταγωγής (φυλετικά). Στο σύνθετο Ελληνορωμαίος, το Έλλην δηλώνει την καταγωγή και το Ρωμαίος την κρατική (ή την ορθόδοξη) ταυτότητα».

Ο ίδιος στο «Το όνομα Ρωμίος και η ιστορική του σημασία»:

«Το όνομα Ρωμαίος ήταν λοιπόν κρατικό, σε μία αυτοκρατορία που ήταν

πολιτιστικά (γλώσσα, παιδεία) απόλυτα ελληνική, και όχι φυλετικά. Επειδή δε η Κωνσταντινούπολη νέα Ρώμη δια των Αγίων της έγινε προπύργιο της Ορθοδοξίας, το όνομα Ρωμαίος σημαίνει, τελικά, Ορθόδοξος πολίτης της Νέας Ρώμης. [...] Το όνομα Ρωμαίος, συνεπώς, αν μέχρι το 330 μπορεί να θεωρηθεί κατά κάποιον τρόπο όνομα δουλείας και υποταγής, από το έτος εκείνο είναι για τους Έλληνες όνομα τιμής και δόξας, αφού μόνο αυτό (και όχι το ανύπαρκτο ως κρατικό, μέχρι το 1562, Βυζάντιο) χαρακτηρίζει την αυτοκρατορία μας και τη θέση μας σ' αυτήν. [...] Το όνομα Ρωμαίος όμως φανερώνει την ταύτιση Ελληνισμού και Ορθοδοξίας. Ρωμαίος σημαίνει τελικά Ορθόδοξος Χριστιανός, ενώ το Έλλην, από τη Γαλλική Επανάσταση και μετά, μπορεί να σημαίνει μόνο τον αρχαιολάτρη τύπου Γεμιστού Πλήθωνος ή και τον Τέκτονα εκδυτικισμένο και φραγκόφιλο».

Ο Ι. Δανδουλάκης στο «Τί είναι η Ρωμισσύνη», αναφέρει:

«Με λίγα λόγια η Ρωμισσύνη αποτελεί την εθνική συνείδηση των προγόνων μας από την εποχή του Μ. Κωνσταντίνου έως την εποχή της Μεγάλης Ιδέας. Είναι το σύνολο των πολιτικο-κοινωνικών και θρησκευτικών αξιών εκείνων, που αποτέλεσαν την αυθεντική ελληνική συνείδηση καθ' όλη την διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας έως και τις αρχές του εικοστού αιώνα. Η Ρωμισσύνη είναι συνδυασμός της ιστορικής, εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας μαζί με την ορθόδοξη θρησκευτική πίστη. Από την στιγμή που η αρχαία Ελληνική πολιτιστική κληρονομιά, στην τέχνη, την φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες "εκχριστιανίστηκε" μέσα στο Βυζάντιο και συνεχίστηκε αδιάσπαστη και αλώβητη μέσα από τον Μεσαίωνα, αυτό το οποίο αποκαλείται Ρωμισσύνη αποτελεί τον συνδετικό κρίκο του σημερινού ελληνισμού με τους αρχαίους, προ Χριστού, προγόνους του. [...] Δεν μπορεί να διανοηθεί Ελληνισμός χωρίς Ορθοδοξία. Δεδομένου ότι στην Βυζαντινή Αυτοκρατορία ο Ελληνισμός εκχριστιανίστηκε ούτως ώστε ό,τι ελληνικό-ειδωλολατρικό δεν το ενστερνίσθηκε η Ρωμισσύνη αποκόπηκε και "πέθανε". Όπως πέθανε η αρχαία θρησκεία και ο παλαιός κόσμος έτσι και ο αρχαίος ελληνισμός "πέθανε" ως προς εκείνα τα στοιχεία του που δεν εκχριστιανίστηκαν και μετεξελίχθηκε σε Ελληνοχριστιανισμό».

Αυτά μας λένε οι σημερινοί απολογητές. Συμφωνούν όμως αυτά με τα ιστορικά δεδομένα ή μας παρουσιάζουν (όποτε το κάνουν αυτό) απλά και μόνο ότι φαίνεται να συμφωνεί με τις απόψεις αυτές;

Σχέση Ρωμαίων και Ελλήνων - Είναι ο ίδιος λαός;

Ας ξεκινήσουμε από αυτό. Αληθεύει το γεγονός ότι πολλοί Έλληνες, όπως προαναφέρθηκε, αποίκησαν την Ιταλία, επιφέροντας μια συγχώνευση με τον εκεί

ντόπιο πληθυσμό. Όχι μόνο με τον Αινεία, αλλά και με τον Εύανδρο που ξεκίνησε από το Παλλάντιο της Αρκαδίας και έκτισε στην Ιταλία ομώνυμη πόλη. Σε ακόμα παλαιότερες εποχές, το ίδιο συνέβη και με τον Οίνωτρο, ο οποίος δημιούργησε αποικία στην νότια Ιταλία (Αρκαδικά Πausανία, 8,3.5). Οι ελληνικές αποικίες στην Ιταλία δεν καθόρισαν την πολιτική στα πολύ μετέπειτα χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Και στην Βρετανία υπήρξαν ελληνικές αποικίες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι Βρετανοί ταυτίζονται με τους Έλληνες.

Η επιμειξία του ελληνικού στοιχείου με το ντόπιες ιταλικές φυλές, δεν καθόρισε σε τίποτα την ομοουσιότητα των δύο αυτών διαφορετικών λαών. Αυτό θα μπορούσε να βασιστεί στα εξής:

1. Οι αρχαίοι συγγραφείς, όταν παρουσιάζουν την μυθολογική καταγωγή των Ελλήνων, ποτέ δεν αναφέρονται στους Ρωμαίους. Ο μύθος αποκρυσταλλώνει την αέναη ελληνική συνείδηση.
2. Ποτέ οι Ρωμαίοι δεν μετείχαν στον ιερό θεσμό των Αμφικτιονιών.
3. Οι Ρωμαίοι δεν συμμετείχαν στους Ολυμπιακούς αγώνες, στους οποίους ελάμβαναν μέρος μόνο Έλληνες. Ο πρώτος Ρωμαίος που έλαβε μέρος, όταν πλέον η Ελλάδα ήταν υπό την ρωμαϊκή κυριαρχία, ήταν ο αυτοκράτορας Τιβέριος το 4 κ.ε., δηλαδή 142 χρόνια μετά την ήττα των Ελλήνων από τον στρατηγό Μόμμιο και τη πτώση της Αχαϊκής Συμπολιτείας.
4. Οι ιστορικοί μιλούν για καθυπόταξη των Ελλήνων στους Ρωμαίους. Σε αυτό ίσως θα αντέτασσε κανείς ότι το ίδιο συμβαίνει με τους Μακεδόνες και τους υπόλοιπους Έλληνες. Όμως στην περίπτωση αυτή, αν και πράγματι υπήρξαν βίαιες πράξεις από τους Μακεδόνες, ωστόσο αυτό αποσκοπούσε στην ύπαρξη ενότητας μεταξύ των Ελλήνων, ώστε να αντιμετωπίσουν τον κοινό εχθρό· τους Πέρσες. Φυσικά, οι Ρωμαίοι δεν είχαν ανάλογο σκοπό.

Υπάρχει μια αναφορά του Ηρακλείδη από τον Πόντο (4ος αι. π.κ.ε.), που αναφέρει την Ρώμη ως «ελληνίδα πόλη». Βρίσκεται στον Πλούταρχο, στην βιογραφία του Κάμιλλου (22). Εκεί όμως δεν αναφέρεται στο γένος των Ρωμαίων, αλλά στην πόλη Ρώμη. Και την αποκαλεί «ελληνική» ακριβώς λόγω του ελληνικού τρόπου από τον οποίο ήταν βαθύτατα επηρεασμένη και εξαιτίας του ελληνικού πληθυσμού που την κατοικούσε.

Ο ιστορικός Σπυρίδων Λάμπρου στο βιβλίο «Ιστορία της Ελλάδος, Γ' τόμος», αναφερόμενους στους Ρωμαίους τους αποκαλεί «ξένη» δύναμη. «*Εν τω συνόλω φαίνεται αναντίρρητον, ότι η Ελλάς υπεβλήθη αμέσως μετά την άλωσιν της*

Κορίνθου εις τας υποχρεώσεις εκείνας, αίτινες συμπαρομαρτυρούσιν εις την καθυπόταξιν υπό ξένης δυνάμεως» (σελ. 4). Σε άλλο σημείο, γράφει ο ιστορικός: «Κατά ταύτα λοιπόν η υπό τους Ρωμαίους αυτονομία των ελληνίδων πόλεων ήτο σκιά τις μόνον ελευθερίας, περιοριζομένης κυρίως εις την ελευθέραν διοίκησιν των τοπικών πραγμάτων. Οι Έλληνες ήσαν πλέον υποτελείς φόρου... Τα πολιτεύματα αυτών μετερρυθμίσθησαν κατά το δοκούν εις τους νικητάς, και αύτη δε η ποινική δικαιοσύνη εξηρτάτο εν μέρει από των κατακτητών. Πάσα μεγαλοπραγμοσύνη ήτο εν τω μέλλοντι αδύνατος υπό τοιούτους όρους, και **ο βίος των Ελλήνων ήτο το εξής βίος δούλων...** (σελ. 6).

Αλλού, «[...] βέβαιον είνε, ότι οι Έλληνες δεν ήσαν πλέον ελεύθεροι και ότι ήδη αι ράβδοι και οι πέλεκεις, τα σύμβολα της ρωμαϊκής αρχής, περιεφέροντο εν Ελλάδι, εν ω πλείσται των ελληνίδων πόλεων ηναγκάζοντο ν' αποδεχθώσι νέαν χρονολογίαν, αρχομένην από της ημέρας της μοιραίας υποδουλώσεως εις τους Ρωμαίους» (σελ. 8).

Ο Αδαμάντιος Κοραής, στηριζόμενος στις αρχαίες ελληνικές πηγές, γράφει στο «Διάλογος δύο Γραικών» το 1805: «Από τας αναριθμήτους, φίλε μου, δυστυχίας, όσες προξενεί η βαρβάρωσις εις τα έθνη, μια είναι και το να λησμονώσι έως και αυτήν την αρχήν και τόνομα της γενεάς των. Οι πρόγονοί μας ωνομάζοντο το παλαιόν Γραικοί· έπειτα έλαβον το όνομα Έλληνες, όχι από ξένον έθνος, αλλ' από Γραικόν πάλιν, όστις είχε κύριον όνομα το, Έλλην, καθώς ημείς ονομαζόμεθα, συ, Κλεάνθης, Αριστοκλής εγώ. Εν από τα δύο λοιπόν ταύτα είναι το αληθινόν του έθνους όνομα. Επρόκρινα το, Γραικοί, επεδή ούτω μας ονομάζουσι και όλα τα φωτισμένα έθνη της Ευρώπης. Αν προκρίνης το, Έλληνες, ονομάζου φίλε μου, Έλλην· αλλά μη, δια τους οικτιρμούς του θεού, Ρωμαίος. Δια τι τούτο. Διότι δεν είσαι Ρωμαίος. Οι Ρωμαίοι πρώτοι μας εστέρησαν από την ολίγην ελευθερίαν, την οποίαν είχαν μας αφήσει της Ελλάδος αι διχόνοιαι και το να φέρωμεν τ' όνομά των είναι το αυτό και να φέρωμεν τυπωμένα εις το μέτωπον τα στίγματα της δουλείας, και να ομολογώμεν εκουσίως ότι χαίρομεν εις την δουλείαν» (Άπαντα Κοραή, τ. 2, σελ. 107).

Οι πηγές διακρίνουν Έλληνες και Ρωμαίους ως δύο ξεχωριστούς λαούς

Οί δέ Ρωμαῖοι συμβουλεύειν τοῖς Καρχηδονίοις ἔφασαν μὴ διδάσκειν αὐτοὺς τὰ κατὰ τὴν θάλασσαν πολυπραγμονεῖν• μαθητὰς γὰρ τοὺς Ρωμαίους ἀεὶ ὄντας γίνεσθαι κρείττους τῶν διδασκάλων. Τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν αὐτῶν θυρεοῖς τετραγώνοις χρωμένων, Τυρρηνοὶ χαλκαῖς ἀσπίσι φαλαγγομαχοῦντες καὶ

προτρεψάμενοι τὸν ὅμοιον ἀναλαβεῖν ὄπλισμὸν ἠττήθησαν. Ἐπειτα πάλιν ἄλλων ἔθνῶν θυρεοῖς χρωμένων οἷς νῦν ἔχουσι καὶ κατὰ σπεύρας μαχομένων, ἀμφοτέρα μιμησάμενοι περιεγένοντο τῶν εἰσηγησαμένων τὰ καλὰ τῶν παραδειγμάτων. Παρὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων μαθόντες πολιορκεῖν καὶ ταῖς μηχαναῖς καταβάλλειν τὰ τεῖχη, τὰς πόλεις τῶν διδαξάντων ἠνάγκασαν ποιεῖν τὸ προσταττόμενον. Καὶ νῦν ἂν Καρχηδόνιοι βιάσωνται μαθεῖν αὐτοὺς ναυμαχεῖν, ταχὺ τοὺς μαθητὰς τῶν διδασκάλων ὄψονται περιγενομένους. Ὅτι Ῥωμαῖοι πρῶτον ἀσπίδας τετραγώνους εἶχον εἰς τὸν πόλεμον• ὕστερον ἰδόντες Τυρρηνοὺς χαλκᾶς ἀσπίδας ἔχοντας, ποιήσαντες οὕτως ἐνίκησαν αὐτούς.
(Διόδωρος Σικελιώτης, βιβλίο ΚΓ΄, 2.1-2)

Διακρίνονται ως ξεχωριστά ἔθνη οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Καρχηδόνιοι, οἱ Τυρρηνοὶ καὶ οἱ Ἕλληνες.

Οὐδὲν δὴ θαυμαστὸν ἦν τοὺς παλαιοὺς ἱερὰν ὑπολαβεῖν τοῦ Κρόνου τὴν χώραν ταύτην, τὸν μὲν δαίμονα τοῦτον οἰομένους εἶναι πάσης εὐδαιμονίας δοτῆρα καὶ πληρωτὴν ἀνθρώποις, εἴτε Κρόνον αὐτὸν δεῖ καλεῖν, ὡς Ἕλληνες ἀξιοῦσιν, εἴτε Σάτουρνον, ὡς Ῥωμαῖοι.
(Διονύσιος ὁ Αλικαρνασσεύς, Ῥωμαϊκὴ ἀρχαιολογία 38,1)

Ἡ διάκριση δὲν εἶναι μεταξύ δύο πόλεων, ἢ δύο φύλων ἐνὸς γένους ἢ ἔθνους. Εἶναι διάκριση δύο ἐθνῶν, καθὼς καὶ τὰ δύο ὀνόματα περιεκτικά.

Ἐπὶ τοὺς κατ' ἀλλήλων ἐξεμαίνοντο πολέμους ὡς τότε μὲν Ἕλληνας αὐτοῖς Ἕλλησι, τότε δ' Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις, καὶ Σύρους Συρίοις, Ῥωμαίους τε Ῥωμαίοις πολεμεῖν, ἀνδραποδίζεσθαι τε ἀλλήλους.
(Ευσέβιος, Ευαγγελικὴ προπαρασκευὴ, 1,4,5)

Ἐδῶ διακρίνονται ως ξεχωριστές ἐθνικὲς οντότητες οἱ Ἕλληνες, οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Σύριοι. Ἀλήθεια, ἀν ἐδῶ ἡ λέξις «Ἕλληνες» σημαίνει τοὺς «ειδωλολάτρεις» γενικά, τότε θα πούμε ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Σύριοι, οἱ Ῥωμαῖοι ποὺ με τὶς ἐμφύλιες συγκρούσεις τοὺς αἰχμαλωτίζουν ἀλλήλους, εἶναι χριστιανοὶ ἢ κάτι ἄλλο ἀπὸ...ειδωλολάτρεις;

Διὰ δε τοῦ Ἑλληνιστί, τὴν φυσικὴν θεωρίαν ὡς μᾶλλον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις τὴ φυσικὴ σχολάσαντος φιλοσοφία.
(Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Σχολιασμὸς στὸν ευαγγελιστὴν Λουκάν, κεφ. κγ)

διόπερ εκώλυον τας υπό της γερουσίας του λαού παραδεδομένας γίγνεσθαι περί της σωτηρίας του βασιλέως και του Ρωμαίων έθνους

Εδώ, ο Κύριλλος Αλεξανδρείας (5ος αιώνας), αφενός αναφέρεται σε «ελληνικό έθνος», εφ' ετέρου το ξεχωρίζει από εκείνο των Ρωμαίων. Τί έχουν τώρα να μας πουν οι απολογητές; Θα αμφισβητήσουν τον «άγιό» τους;

Γράφει ο Απολλώνιος ο Τυανεύς στους Ίωνες, τον πρώτο χριστιανικό αιώνα: «*Νομίζετε πως πρέπει να ονομάζεστε Έλληνες εξ αιτίας των προγόνων (δια τα γένη) και επειδή είστε άποικοι των Ελλήνων. Οι Έλληνες χαρακτηρίζονται από τα ήθη (έθη), τους νόμους, τη γλώσσα και τον τρόπο ζωής τους, έτσι και οι άνθρωποι γενικά χαρακτηρίζονται από την εξωτερική τους εμφάνιση και τη μορφή τους. Αλλά οι περισσότεροι από εσάς δεν κρατήσατε ούτε τα ονόματά σας, αλλά εξαιτίας της νέας αυτής ευημερίας έχετε χάσει τα προγονικά σύμβολα. Θα είχαν δίκιο οι πρόγονοί σας αν ούτε στους τάφους δεν σας δέχονταν, γιατί είστε άγνωστοι πια σε εκείνους. Πριν είχατε ονόματα ηρώων, ναυμάχων και νομοθετών. Τώρα ονομάζεσθε Λούκουλλοι, Φαβρίκιοι, μακάριοι Λευκάνιοι. Εγώ θα προτιμούσα το όνομα Μίμνερμος*» (επιστολή ΟΑ).

Εδώ έχουμε άλλη μια απόδειξη ότι τα ρωμαϊκά ονόματα είναι άσχετα από τα προγονικά σύμβολα.

Γράφει ο βυζαντινολόγος Α. Βασίλιεφ στην «Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας», αναφερόμενος στον Άγγλο ιστορικό Finlay ο οποίος γνώριζε την ελληνική και με το έργο του οποίου προήχθη πάρα πολύ η μελέτη του Βυζαντίου, μεταφέρει την θέση του ότι «*η ιστορία της Ελλάδος, κατά τη διάρκεια είκοσι αιώνων ξένων κατακτήσεων, παρουσιάζει τον υποβιβασμό και τις συμφορές ενός Έθνους που έζησε το ανώτατο όριο πολιτισμού στον αρχαίο κόσμο*», ενώ «*οι συνθήκες της Ελλάδος, κατά τη διάρκεια της μακροχρόνιας δουλείας της, δεν συνετέλεσαν στον εκφυλισμό της κάτω από τους Ρωμαίους και αργότερα από τους Οθωμανούς*» (σ. 29). Επίσης, σύμφωνα με τον μεγάλο Άγγλο ελληνιστή ιστορικό, «*Ούτε η γενική ιστορία της Ρώμης, ούτε η Ιστορία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας αποτελούν τμήμα της Ελληνικής Ιστορίας*» (σελ. 29).

Αναφορές της λέξης «Έλλην» και τα παράγωγά της με εθνική σημασία.

Οι απολογητές ισχυρίζονται ότι η λέξη «Έλλην» και τα παράγωγά της, αλλάζουν σημασία αναλόγως την εποχή.

Συγκεκριμένα, στην «Θρησκευτική και Ηθική εγκυκλοπαίδεια» αναφέρεται: «Το κυριώτερον όνομα του έθνους των Ελλήνων. Η έννοια του ονόματος ποίκιλλε κατά καιρούς, ούσα αρχικώς μεν φυλετική, έπειτα εθνική, μετά ταύτα εθνική και πολιτιστική, τέλος αμιγώς θρησκευτική, δια να επανέλθη κατά τους νεωτέρους χρόνους εις την εθνικήν» (τ. 5B, σ. 649).

Πότε ήταν «αμιγώς θρησκευτική»; Στην ακριβώς επόμενη σελίδα, δίδεται η επεξήγηση. «Κατά την προσπάθειαν εξελληνίσεως των Ιουδαίων προσέλαβε το όνομα θρησκευτικώτερον χαρακτήρα. Η δραστηριότης του ελληνιστού αρχιερέως των Ιουδαίων Ιάσονος απέβλεπε Κατά το Β' Μακκαβαίων (δ' κ εξ.) εις το να μεταστήση «προς τον ελληνικόν χαρακτήρα τους ομοφύλους» και δι' αυτής επετεύχθη «ακμή τις Ελληνισμού και πρόσβασις αλλοφυλισμού». Εφ' όσον, κατά τους Ιουδαίους, ιουδαϊσμός εσήμαινε το σύστημα της ακριβούς παραστάσεως των ανθρώπων ενώπιον του θεού, **ο Ελληνισμός ως αντίπαλός του κατήντησε να σημαίνει το αντίθετον**· οι δε Έλληνες ήσαν δι' αυτούς όχι μόνο κατακτηταί αλλά και **ασεβείς** άνθρωποι. Το όνομα τούτο κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνας μετέπεσεν απολύτως εις την θρησκευτικήν έννοιαν» (ο. π σ. 650).

Δηλαδή, από τους πρώτους αιώνες του Χριστιανισμού, το όνομα «Έλληνες» απαξιώθηκε. Κάτι που ξεκίνησε από την κόντρα των Ιουδαίων απέναντι στην προσπάθεια εξελληνισμού των ομοεθνών τους, που ξεκίνησε από τους ίδιους τους Ιουδαίους ελληνιστές.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα το πνεύμα των Ιουδαίων, πρέπει να γνωρίζουμε ότι οι Ιουδαίοι απαρχής συστάσεως της θρησκείας τους (που χρονικά τοποθετείται από τους μελετητές στα χρόνια της Βαβυλώνιας αιχμαλωσίας), διδάχτηκαν να έχουν την πεποίθηση μιας υποτιθέμενης ανωτερότητας έναντι των άλλων εθνών, εξαιτίας της «αλήθειας» της πίστεώς τους. Στο βιβλίο «Δευτερονόμιο» αναφέρεται καθαρά αυτή η πεποίθηση, η οποία δεν έχει μόνο θρησκευτική απόχρωση αλλά και φυλετική.

«Ότι λαός άγιος ει Κυρίω τω θεώ σου και σε προείλατο Κύριος ο θεός σου είναι σε αυτώ λαόν περιούσιον παρά πάντα τα έθνη όσα επί προσώπου της γης (Δευτερονόμιο ζ 6).

Για αυτό αποκαλούσαν τους μη Εβραίους ως «γκογίμ» (ή «γκοχίμ»), δηλαδή «εθνικούς». Αυτοί δεν ανήκαν στο «ιερό έθνος» («γκοϊ καντός»), και κατά συνέπεια ήταν υποδεέστεροι. Οι Ιουδαίοι λόγιοι της Αιγύπτου, κατά την

αλεξανδρινή εποχή, προκειμένου να ανακόψουν την εκροή των ομοφύλων τους προς τη γνώση και τον μιμητισμό άλλων (και κυρίως των Ελλήνων), δημιούργησαν τη λέξη «ειδωλολατρία» για να ενισχύσουν τον τοίχο που είχε ήδη υψωθεί και που παραδοσιακά τους χώριζε από όλο τον υπόλοιπο κόσμο. Θεώρησαν αυθαίρετα ότι όλα τα άλλα έθνη αποδίδουν λατρεία στα αγάλματα και όχι στον «αληθινό» θεό. Ο τίτλος του «ειδωλόλατρη» ταυτίστηκε από εκείνους με τον Ελληνισμό, κάτι που παρέλαβε και διατήρησε ο Χριστιανισμός. Ποτέ όμως στην πραγματικότητα δεν αποσυνδέθηκαν αυτές οι δύο έννοιες (εθνική και θρησκευτική) στον όρο «Έλλην» και τα παράγωγά του.

Όμως, σύμφωνα με τους απολογητικούς ισχυρισμούς, όσα διαβάζει κανείς στην εκκλησιαστική γραμματεία «κατά Ελλήνων», δεν αναφέρεται απαραίτητως στους Έλληνες την καταγωγή, αλλά στους «ειδωλόλατρες» γενικά. Ποτέ όμως δεν μας εξήγησαν λογικά τι σχέση έχει το σημαίνων και το σημαινόμενο, που στην περίπτωση μας είναι η σχέση «ελληνισμού» και «ειδωλολατρίας». Γιατί για να δηλωθεί η «ειδωλολατρία» έπρεπε να χρησιμοποιηθεί η λέξη «ελληνισμός» και όχι κάτι άλλο;

Ο παραπλανητικός αυτός ισχυρισμός αποσκοπεί στην απόκρυψη της μεγάλης διαμάχης Χριστιανισμού-Ελληνισμού, η οποία έχει την απαρχή της κατά την ελληνιστική εποχή, από τους Ιουδαίους της διασποράς. Η αυθαίρετη αυτή ταύτιση πλάστηκε στα μυαλά των Ιουδαίων, μεταλαμπαδεύτηκε στον Χριστιανισμό ο οποίος την καλλιέργησε ακόμα περισσότερο, και τέλος την εκμεταλλεύτηκε η πολιτική εξουσία, ονοματίζοντας ως «Ρωμαίους» ή «Ρωμιούς» όσους ανήκαν θρησκευτικώς στην χριστιανική εκκλησία, και πολιτικώς στην ανατολική Ρωμανία. Ο όρος «Έλλην» και τα παράγωγά του απαξιώθηκαν και κατάντησαν να ταυτίζονται με τον «ειδωλόλατρη» και την «ειδωλολατρία» επειδή «έπρεπε» να απαξιωθεί ένας ολόκληρος κόσμος για να στηθεί ένας άλλος. Γιατί όμως έγινε αυτό; Διότι ο Χριστιανισμός αντέστρεψε τις αξίες για να μπορέσει να επιβιώσει.

Ήδη από τα προχριστιανικά χρόνια, αλλά και στα χριστιανικά, οι Έλληνες ονόμαζαν τον εαυτό τους... Έλληνες. Ο Πλάτων στον διάλογο «Πολιτεία» αναφέρεται σε «Έλληνες», «ελληνίδες πόλεις», σε «ελληνικό γένος» (469b). Ο Αριστοτέλης διακρίνει τους Έλληνες από τους βαρβάρους, δηλαδή από τους μη Έλληνες. Ο Ξενοφών γράφει τα «Ελληνικά», όπου συνεχίζει το έργο του Θουκυδίδη. Ο Ησίοδος σε ακόμα παλαιότερη εποχή, μιλάει για «ιερή Ελλάδα» και για «πανέλληνες» (Έργα και Ημέραι, στ. 653 και 528 αντίστοιχα). Ο Αλέξανδρος, σε επιστολή του προς τον Δαρείο, υπογράφει ως «Ελλήνων ηγεμών» που τιμωρεί

τους Πέρσες (Αρριανός, Αλεξάνδρου ανάβασις 2,14). Αλλά και στα βιβλία των Ιουδαίων μέχρι κάποια εποχή, το «Έλληνας» σήμαινε τον Έλληνα στην καταγωγή. Στο βιβλίο «Ζαχαρίας», αναφέρεται: «Διότι ενέτεινα σε, Ιούδα, εμαυτώ εις τόξον, έπλησα τον Εφραίμ και εξεγειρώ τα τέκνα σου, Σιών, επί τα τέκνα των Ελλήνων και ψηλαφήσω σε ως ρομφαία μαχητού» (9,13). Το χωρίο αυτό θεωρείται μεταγενέστερη προσθήκη, επί εποχής Αντιόχου του Επιφανούς. Στο βιβλίο «Δανιήλ», αναφέρεται: «Ο κριός, ον είδες, ο έχων τα κέρατα βασιλεύς Μήδων και Περσών. Ο τράγος των αιγών βασιλεύς Ελλήνων· και το κέρας το μέγα, ον ην αναμέσον των οφθαλμών αυτού, αυτός εστίν ο βασιλεύς ο πρώτος. Και του συντριβέντος, ου έστησαν τέσσαρα κέρατα υποκάτω, τέσσαρες βασιλείς εκ του έθνους αυτού αναστήσονται και ουκ εν τη ισχύι αυτού» (8,20-22).

Και τί προσδιορίζονταν ως «ελληνικό»; Η απάντηση δίδεται από τους Αθηναίους προς τους Σπαρτιάτες πρέσβεις, όταν σε κάποια χρονική φάση κατά τα Περσικά, οι δεύτεροι φοβήθηκαν ότι οι πρώτοι θα έπαιρναν το μέρος του εισβολέα. Ο Ηρόδοτος μας την μεταφέρει: «Ήταν ανθρώπινο να τρομοκρατηθούν οι Λακεδαιμόνιοι στην ιδέα να υπογράψουμε συνθήκη με την Περσία· παρ' όλα αυτά, δείξατε μεγάλη μικροπρέπεια αφού φοβηθήκατε τόσο, ενώ γνωρίζετε καλά το φρόνημα των Αθηναίων. Δεν υπάρχει τόσο χρυσάφι στον κόσμο ούτε τόσο πανέμορφη γη που θα δεχόμαστε ποτέ σε αντάλλαγμα, για να ενωθούμε με τον κοινό μας εχθρό και να υποδουλώσουμε την Ελλάδα. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους δεν θα το κάναμε, ακόμα κι αν το θέλαμε: Ο πρώτος και κυριότερος είναι η πυρπόληση και το γκρέμισμα των ναών και των αγαλμάτων των θεών μας. Θεωρούμε επιτακτικό καθήκον μας να εκδικηθούμε γι' αυτή τη βεβήλωση με όλη μας τη μανία, όχι να συμμαχήσουμε με αυτούς που την διέπραξαν».

Και στη συνέχεια ορίζεται το «Ελληνικόν», το οποίο θα προτιμούσα να παραθέσω από το κείμενο: «Αύτις δε το Ελληνικόν, εόν όμαιμόν τε και ομόγλωσσον, και θεών ιδρύματα τε κοινά και θυσίαι ήθεά τε ομότροπα» (Ηρόδοτος, βιβλίο 8ο, 144).

Σύμφωνα με την ελληνική συνείδηση, το «ελληνικόν» αποτελείται από τέσσερα στοιχεία που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Αυτά είναι το «όμαιμον» (κοινή καταγωγή), το «ομόγλωσσον», τα ιδρύματα των θεών (κοινή θρησκεία), και τα ομότροπα ήθη. Δεν είναι ρατσιστικό το να έχει κάθε λαός το δικαίωμα να προσδιορίζει ο ίδιος τον εαυτό του, και το να διακρίνεται από τους άλλους. Αυτό το όμορφο και ευγενικό, ο πολιτισμός από τον οποίο απέρρεαν οι επιστήμες, οι τέχνες, τα γράμματα, η χριστιανική θρησκεία με την αυτοκρατορική αρωγή και για λόγους καθαρά πολιτικούς, θέλησε δια της βίας να το εξαλείψει.

Οι ύβρεις των χριστιανών πατέρων και συγγραφέων απέναντι στον Ελληνισμό είναι γνωστές, και έχουν καταδειχθεί επαρκώς στα άρθρα του παρόντος ιστοτόπου. Αυτό που θα επιχειρηθεί είναι η απόδειξη ότι το όνομα «Έλλην» ποτέ δεν έχασε την εθνική του σημασία. Αυτό που έγινε ήταν να απαξιωθεί ταυτιζόμενο με τον «ειδωλολάτρη».

Οι απολογητές ισχυρίζονται ότι ο όρος «Έλλην» άρχισε να ξαναπαίρνει την εθνική του σημασία μετά το 1204. Γράφουν σε άρθρο τους: «Μετά από την άλωση της Κων/πολης από τους Λατίνους το 1204, το όνομα Ελλάς εξαφανίζεται ως δηλωτικό διοικητικής περιφέρειας αλλά τουναντίον από τους ίδιους χρόνους καθίσταται συχνότερη η χρήση των λέξεων Έλληνες και Ελλάς με την ευρύτερη εθνολογική και πολιτιστική σημασία» (Οι μετατροπές στην έννοια της λέξης «Έλληνας» στο διάβα των αιώνων).

Ας δούμε αν συμφωνούν οι πηγές με τους ισχυρισμούς τους.

2ος αιώνας:

«**Ει δε και Έλληνας είποις και τα λοιπά έθνη**, σέβονται λίθους και ξύλα και την λοιπήν ύλην» (Θεόφιλος Αντιοχείας, «Προς Αυτόλυκο», «ΕΠΕ, τ. 2, σελ. 340).

«**Εντεύθεν οράν εστί πως αρχαιότερα και αληθέστερα δείκνυται τα ιερά γράμματα τα καθ' ημάς είναι των καθ' Έλληνας και Αιγυπτίους**, ή και τινών ετέρων ιστοριογράφων» (Θεόφιλος Αντιοχείας, «Προς Αυτόλυκο γ' βιβλίο», PG τ. 6, σ. 1160).

«**Ουδέ εν γαρ όλως εστί το γένος ανθρώπων**, είτε βαρβάρων, **είτε Ελλήνων**, είτε απλώς ωτινιούν ονόματι προσαγορευμένων ή αμαξοβίων ή αοίκων καλουμένων. Ή εν σκηναίς κτηνοτρόφων οικούντων εν οίς μη δια του ονόματος του σταυρωθέντος Ιησού ευχαί και ευχαριστίαι τω Πατρί και Ποιητή των όλων γίνονται» (Ιουστίνος, «Διάλογος προς Τρύφωνα τον ιουδαίο, PG, τ. 6, σ. 748).

«**Μη πάνυ φιλέχθρως διατίθεσθε προς τους βαρβάρους**, ω άνδρες Έλληνες, μηδέ φθονήσητε τοίς τούτων δόγμασιν. Ποίον γαρ επιτήδευμα παρ' υμίν την σύστασιν ουκ από βαρβάρων εκτήσατο;» (Τατιανός, «Προς Έλληνας», PG, τ. 6, σ. 804).

Ο ίδιος γράφει αποσκοπώντας στην σύγκριση Μωυσέως και Ομήρου: «Όροι δε ημίν κείσονται Μωυσής και Όμηρος τω εκατέρον αυτών είναι παλαιότερον» και «τον μεν ποιητών και ιστορικών είναι πρεσβύτερον, τον δε πάσης βαρβάρου σοφίας

αρχηγόν. Και υφ'ημών νυν εις σύγκρισιν παραλαμβανέσθωσαν. Ευρήσομεν γαρ ου μόνον **της Ελλήνων παιδείας** τα παρ' ημίν, αλλ' έτι και της των γραμμάτων ευρέσεως ανώτερα» (σ. 869). Και σε αυτό του το εγχείρημα εναντίων των Ελλήνων θα χρησιμοποιήσει τα ίδια τους τα όπλα, εννοώντας ότι θα φέρει αναφορές από αρχαία ελληνικά κείμενα προκειμένου να αποδείξει την αλήθεια των γραφομένων του. Αναφέρεται ονομαστικά στον Όμηρο, τον Θεάγη τον Ρήγιο, στον Στησίμβροτο τον Θάσιο, τον Αντίμαχο τον Κολοφώνιο, τον Ηρόδοτο τον Αλικαρνασσία, τον Διονύσιο τον Ολύνθιο, τον Έφορο τον Κυμαίο, τον Φιλόχορο τον Αθηναίο, τους περιπατητικούς, τον Αριστοφάνη, τον Κράτη, τον Ερατοσθένη, τον Αρίσταρχο, τον Απολλόδωρο. Στην συνέχεια του παραληρήματος του, ο πλαστογράφος των ίδιων των «ιερών» του κειμένων - των ευαγγελίων, γράφει: «ακούσατε των **παρ' Ελλήνων** πραγμάτων τον λήρον» (σ. 873). Στη συνέχεια του κειμένου αναφέρεται στους Έλληνες ονομαστικά.

«Ο δε πατήρ σου, και σου τα σύμπαντα διοικούντος αυτώ, ταις πόλεσι περί του μηδέν νεωτερίζειν περί ημών έγγραφεν. Εν αις και **προς Λαρισσαίους και προς Θεσσαλονικείς και Αθηναίους και προς πάντας Έλληνας**. Σε δε μάλλον, περί τούτων την αυτήν εκείνοις έχοντα γνώμην και πολύ γε φιλανθρωποτέραν και φιλοσοφωτέραν, πεπείσμεθα πάντα πράσσειν, όσα σου δεόμεθα» (Μελίτων Σάρδεων σε απόσπασμα από απολογία στον Μάρκο Αυρήλιο, PG, τ. 5, σ. 1212).

«Μέχρι μεν Ολυμπιάδων, ουδέν ακριβές ιστόρηται **τοις Έλλησι**, πάντων συγκεχυμένων, και κατά μηδέν αυτοίς των προ του συμφωνούντων· αι δε ηκρίβωντο πολλοίς, τω μη εκ πλείστου διαστήματος, **δια τετραετίας δε, τας αναγραφάς αυτων ποιείσθαι τους Έλληνας**» (Ιούλιος ο Αφρικανός, PG. τ. 10, σ. 73- αποσπάσματα).

Μόνο οι Έλληνες μετρούσαν με Ολυμπιάδες, εφόσον οι Ολυμπιακοί αγώνες ήταν καθαρά ελληνική υπόθεση στην αρχαιότητα.

Παρακάτω, επειδή θέλει να γράψει την ιστορία διαφόρων εθνών προσπαθώντας να την συγχρονίσει με βάση την εβραϊκή, ξεχωρίζει την ιστορία των Ελλήνων, των Εβραίων, των περσών. Σε άλλο σημείο, «Τας δεπρο τούτων ωδέ πως της Αττικής χρονογραφίας αριθμουμένης, από Ωγύγου του παρ' εκείνοις αυτόχθονος πιστευθέντος, εφ' ου γέγονε ο μέγας και πρώτος εν τη Αττική κατακλυσμός, Φορωνέως Αργειών βασιλεύοντος, ως Ακουσίλαος ιστορεί, **μέχρι πρώτης Ολυμπιάδος, οπόθεν Έλληνες ακριβούν τους χρόνους ενόμισαν**, έτη συνάγεται χίλια είκοσι» (σ. 76).

Ο ίδιος στην Χρονογραφία του, «Σημειωτέον δε, ως ο τι ποτε εξαίρετον Έλλησι δι' αρχαιότητα μυθεύεται, μετά Μωυσέα τουθ' ευρίσκεται, κατακλυσμοί τε, και εκπυρώσεις, Προμηθεύς, Ιώ, Ευρώπη, Σπαρτοί, Κόρης αρπαγή, μυστήρια, νομοθεσίαι, Διονύσου πράξεις, Περσεύς, Αργοναύται, Κένταυροι, Μινώταυρος, τα περί Ίλιον, άθλοι Ηράκλειοι, Ηρακλειδών κάθοδος, Ιώνων αποικία, και Ολυμπιάδες. Έδοξε δε μοι της Αττικής βασιλείας τον προειρημένον εκτιθέναι χρόνον, παρατιθέναι μέλλοντι ταις Εβραϊκαίς ιστορίαις τας Ελληνικάς» (σ. 77).

3ος αιώνας:

Στο ψευδο-ιουστίνειο κείμενο «Λόγος παραινετικός προς Έλληνας» (P.G τ. 6, σ.241), ο συντάκτης αρχίζει: «Αρχόμενος της προς υμάς παραινέσεως, **ω άνδρες Έλληνες...**», και στην συνέχεια καταφέρεται ενάντια στην θεογονία του Ομήρου, τον οποίο χαρακτηρίζει ειρωνικά «κορυφαιοτάτου **παρ' υμίν** και πρώτου των ποιητών». Στην συνέχεια αναφέρεται ονομαστικά στους φιλοσόφους Θαλή, Αναξίμανδρο, Αναξιμένη, Ηράκλειτο, Ίππασο, Αναξαγόρα, Αρχέλαο, Πυθαγόρα, Επίκουρο, Εμπεδοκλή, και γράφει «Οράτε τοίνυ την αταξίαν των παρ' υμίν νομισθέντων γεγενήσθαι σοφών, ους διδασκάλους υμών της θεοσεβείας γεγενήσθαι φατε». Άλλο ένα σημείο που δείχνει ότι ο όρος «Έλληνας» και τα παράγωγά του είναι άρρηκτα συνυφασμένα με την εθνικότητα και τη θρησκεία (και ότι δεν αναφέρεται γενικά στους «ειδωλολάτρες»), είναι όταν επικαλείται τη φράση του Τιμαίου του Πλάτωνος «Έλληνες παίδες εστέ αεί» της οποίας παρερμηνεύεται το νόημα· «Ειδέναι τοίνυν προσήκει, ότι πάσαν ιστορία τοις των Ελλήνων ύστερον ευρεθείσι γράμμασι γεγράφθαι συμβαίνει· και είτε ποιητών τις αρχαίων, είτε νομοθετών, είτε ιστοριογράφων, είτε φιλοσόφων, ή ρητόρων μνημονεύσαι βούλοιο, ευρήσει τούτους τα εαυτών συγγράμματα τοις των Ελλήνων γεγραφότας γράμμασιν» (σ. 265). Και στην συνέχεια της λιβελογραφίας, προτρέπει τους Έλληνες: «Καιρός ουν ήκει νυν, πεισθέντας υμάς, ω άνδρες Έλληνες, από των έξωθεν ιστοριών, ότι πολλώ πρεσβύτατος Μωυσής και οι λοιποί προφήται γεγόνασι πάντων των παρ' υμίν σοφών γεγενήσθαι νομισθέντων, της παλαιάς μεν υμάς των προγόνων αποστήναι πλάνης, εντυχείν δε ταις θείαις των προφητών ιστορίαις, και γνώναι παρ' αυτών την αληθή θεοσεβειαν..» (σ. 304).

4ος αιώνας:

«Πάλαι μεν γαρ **ειδωλολατρώντες Έλληνες** και βάρβαροι κατ' αλλήλων επολέμουν» (Περί ενανθρωπήσεως, Έργα Μ. Αθανασίου, ΕΠΕ. τ. 1, σ. 360).

Αν η λέξη «Έλληνες» σήμαινε τους ειδωλολάτρες, εδώ θα είχαμε ασκόπως δύο λέξεις δίπλα-δίπλα με το ίδιο νόημα. Εκτός αυτού, θα σήμαινε ότι οι βάρβαροι, εφόσον ξεχωρίζονται από τους «ειδωλολάτρες», δεν είναι «ειδωλολάτρες».

«Και το γε θαυμαστόν, ότι και ο πάνυ **παρ' Έλλησι σοφός** και παλλά καυχησάμενος, ως περί Θεού διανοηθείς, **ο Πλάτων**, εις τον Πειραιάν **μετά Σωκράτους** κατέρχεται, την ανθρώπου τέχνη πλασθείσαν Άρτεμιν προσκυνήσων» (Αθανάσιος «Κατά Ελλήνων», PG τ. 25, σ. 24).

Αφού αναφερθεί στην ελληνική μυθολογία, έπειτα ξεχωρίζει τα υπόλοιπα έθνη τα οποία κατ' αυτόν λατρεύουν διαφορετικούς θεούς που δεν είναι γνωστοί στους άλλους. «Ου γαρ οι αυτοί παρά πάσιν ονομάζονται θεοί· αλλ' όσα κατά το πλείστον εστί **έθνη**, τοσούτοι και θεοί αναπλάττονται. Εστί δ' όπου και μια χώρα και μια πόλις προς εαυτάς στασιάζουσι περί της των ειδώλων δεισιδαιμονίας. **Φοίνικες** γουν ουκ ίσασι τους παρ' Αιγυπτίους λεγομένους θεούς, ουδέ **Αιγύπτιοι** τα αυτά τοις παρά Φοίνιξι προσκυνούσιν είδωλα. Και **Σκύθαι** μεν τους Περσών, **Πέρσαι** δε τους **Σύρων** ου παραδέχονται θεούς. Αλλά και **Πελασγοί** μεν τους εν Θράκη θεούς διαβάλλουσι· **Θράκες** δε τους παρά **Θηβαίοις** ου γινώσκουσιν. **Ινδοί** δε κατά Αράβων, και **Άραβες** κατ' Αιθιόπων, και **Αιθίοπες** κατ' αυτών εν τοις ειδώλοις διαφέρονται. Και Σύροι μεν τα **Κιλικών** ου σέβουσι. **Καππαδοκών** δε το γένος άλλους παρά τούτους ονομάζουσι θεούς. Και **Βιθυνοί** μεν ετέρους, **Αρμένιοι** δε άλλους εαυτοίς ανεπάσαντο» (σ. 45)

Όλα αυτά τα έθνη είναι «ειδωλολατρικά», αλλά δεν αναφέρονται ως «Έλληνες». Αναφέρονται με το όνομά τους. Ο τίτλος του έργο «Κατά Ελλήνων», δικαίως ονομάζεται έτσι, καθώς το θέμα του είναι οι Έλληνες (αφού με αυτούς ασχολείται στο μεγαλύτερο μέρος του), ενώ οι αναφορές στα άλλα έθνη είναι περιστασιακές.

«Είσι δέ οί έχθροί **Σύροι και Έλληνες**· οί μὲν τὰ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου κατέχοντες, οί δὲ τὰ πρὸς ταῖς δυσμαῖς. Διὰ τοῦτο δὲ διασκε δασθήσονται, ἐπειδὴ κατήσθιον ὄλω τῷ στόματι τὸν Ἰσραήλ. Στόμα δὲ λέγει νῦν τὴν σοφιστικὴν τοῦ λόγου δύναμιν, ἧ πάση κατεκέχρηντο εἰς τὴν ἐπιβουλήν τῶν ἐν ἀπλότητι πεπιστευκότων τῷ Θεῷ»(Βασίλειος Καισαρείας «Ερμηνεία στον προφήτη Ησαΐα», κεφ. 9).

«Εν δε εκάστω τόμῳ ἀριθμὸς τις **αιρέσεων και σχισμάτων** ἐγκείται. Ομοῦ δε αι πασαί εισίν ογδοήκοντα· ων αι ονομασίαι και αι προφάσεις αὐται· Πρώτη Βαρβαρισμός· δευτέρα Σκυθισμός· **τρίτη Ελληνισμός**· τετάρτη Ιουδαϊσμός,

πέμπτη Σαμαρειτισμός. Εκ τούτων αι καθεξής· προ Χριστού μεν μετά Βαρβαρισμόν και την Σκυτικήν δεισιδαιμονίαν αι από του Ελληνισμού φύσασαι αύται. Εξ, Πυθαγόρειοι, είτουν Περιπατητικοί, δια των περί Αριστοτέλην διαιρεθείσα· εβδόμη Πλατωνικοί· ογδόη Στωικοί· ενάτη Επικούρειοι» (Επιφάνειος Κύπρου «Προς τους περί Ακάκιον και Παύλον πρεσβυτέρους», ΡG τ. 41, σ. 160).

Άλλη μια απόδειξη ότι η εθνικότητα δεν αποσυνδέθηκε από την θρησκευτικότητα.

«Εν τω ουν πρώτω βιβλίω πρώτου τόμου αιρέσεις είκοσιν, αι εισίν αίδε· Βαρβαρισμός, Σκυθισμός, Ελληνισμός, Ιουδαιισμός· Ελλήνων διαφοραί, Πυθαγόρειοι, είτουν Περιπατητικοί, Πλατωνικοί, Στωικοί, Επικούρειοι (...) Ιουδαίων αιρέσεις επτά...» (σ. 164).

«**Έλληνες δε κέκληνται από Έλληνος τινός ανδρός των εν τη Ελλάδι κατωκητότων**· ως δε έτεροι φασίν, από της ελαίας της εν Αθήναις βλαστησάσης. Ίωνες δε τούτων αρχηγοί γεγόνασιν . [...] **Ύστερον δε ο Ελληνισμός εις αιρέσεις κατέστη** κατωτέρω χρόνω· φημί δε Πυθαγορείων, και Στωικών, και Πλατωνικών, και Επικουρείων, και λοιπών» (σ. 168).

«Οι μεν γαρ **των Ελλήνων συγγραφείς**, ποιηταί τε και λογογράφοι, επιβαλλόμενοι τινι μυθώδει συγγράμματι, Μούσαν τινα επεκαλούντο (ου γαρ Θεόν· δαιμονιώδης γαρ παρ' αυτής η σοφία, και επίγειος, και ουκ άνωθεν κατερχομένην, κατά το γεγραμμένον)» Επιφάνειος, «Κατά αιρέσεων» (σ. 173).

«Και γαρ **εκ σπέρματος των Ελλήνων** Αλέξανδρος ο Μακεδών» (σ. 449)

«[...] τη παρά Ησιόδω και Στησιχόρω, και τοις άλλοις ποιηταίς των Ελλήνων» (σ. 477).

Όλως «περιέργως» οι διάφοροι «ειδωλολάτρες» (που κατά τους απολογητές ενδέχεται να αναφέρονται και σε..Αιγυπτίους -ναι, αυτό υπάρχει σε άρθρο τους!), έχουν ελληνικά ονόματα, γράφουν στα Ελληνικά, κατάγονται από την Ελλάδα.

«Και ίνα μάθης ηλίκον τούτο εστί, απείλησον **τοις Έλλησιν**, ου λέγω κινδύνους και θανάτους και λιμόν, αλλ' ολίγην ζημίαν χρημάτων, και όψει μεταβαλλομένους ευθέως. Αλλ' ου τα ημέτερα τοιαύτα, αλλά πάντων κατακοπτομένων και σφαζομένων, και πανταχού πολεμουμένων, και ποικίλοις τρόποις πολέμων, ανθηροτέρα ταύτα εγίνετο. Και τι λέγω **τους παρόντας Έλληνας νυν, τους**

ευτελείς και ευκαταφρονήτους; Τους τότε θαυμαστούς παραγάγωμεν εις το μέσον, τους επί φιλοσοφία βεβοημένους, **τον Πλάτωνα, τον Διαγόραν, τον Κλαζομένιον, και ετέρους πολλούς τοιούτους**, και όψει τότε του κηρύγματος την ισχύν»(Ι. Χρυσόστομος, «Ομιλία εις τον άγιον Παύλον» (PG τ. 50, σ. 495).

Ποιοί είναι οι νυν ευτελείς και ευκαταφρόνητοι Έλληνες; Όσοι είχαν προγόνους τον Πλάτωνα κ.ο.κ.

«Ούτος δη ουν ο βάρβαρος (σημ.: εννοεί τον Ιωάννη), τη μεν του ευαγγελίου γραφή την οικουμενη κατέλαβεν άπασαν, τω δε σώματι μέσην κατέσχεν Ασίαν, ένθα το παλαιόν εφιλοσόφουν **οι της ελληνικής συμμορίας άπαντες**, κακείθεν τοις δαίμοσιν εστί φοβερός, εν μέσω των εχθρών διαλάμπων, και τον ζόφον αυτών σβεννύς, και την ακρόπολιν των δαιμονίων καταλύων, τη δε ψυχή προς τον χώρον ανεχώρησεν εκείνον, τον αρμόττοντα τω τα τοιαύτα εργασομένω. Και **τα μεν Ελλήνων έσβεσται άπαντα και ηφάνισται**, τα δε τούτου καθ' εκάστην λαμπρότερα γίνεται. Εξ ότου γαρ και ούτος και οι λοιποί αλιείς, εξ εκείνου **τα μεν Πυθαγόρου σεσίγηται και τα Πλάτωνος, δοκούντα πρότερον κρατείν**, και ουδέ εξ ονόματος αυτούς ίσασιν οι πολλοί· [...] αλλ' ου τα του ιδιώτου και αγραμμάτου (σημ. εννοεί τον Ιωάννη) ούτως· αλλά και **Σύριοι, και Αιγύπτιοι, και Ινδοί, και Πέρσαι, και Αιθίοπες, και μύρια έτερα έθνη**, εις την αυτών μεταβαλλόντες γλώτταν τα παρά τούτου δόγματα εισαχθέντα, έμαθον άνθρωποι βάρβαροι φιλοσοφείν» («Ομιλία Β' εις το κατά Ιωάννην», ΕΠΕ τ. 12, σ.446).

5ος - 6ος αιώνας:

«**τῶν δὲ Χριστιανῶν οἱ μὲν** πρὸς ἕω μέχρι τῶν ὁμόρων Αἰγυπτίοις Λιβύων οὐκ ἐθάρρουν τότε εἰς τὸ φανερὸν ἐκκλησιάζειν μεταβαλομένου Λικινίου τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας· **οἱ δὲ ἀνὰ τὴν δύσιν Ἕλληνές** τε καὶ Μακεδόνες καὶ Ἰλλυριοὶ ἀδεῶς ἐθρήσκευον διὰ Κωνσταντῖνον, ὃς ἠγεῖτο τῶν τῆδε Ῥωμαίων» (Σωζόμενος, Εκκλησιαστική ιστορία 1.2.2).

Από τους χριστιανούς, όσοι ζούσαν μέχρι τα όρια μεταξύ Αιγύπτου και Λιβύης , δηλαδή στα Ανατολικά, δεν μπορούσαν να εκκλησιάζονται φανερά εξαιτίας της αλλαγής της στάσης του (που ήταν εθνικός). Όσοι ζούσαν στα Δυτικά, επειδή βασίλευε ο Κωνσταντίνος, μπορούσαν. Οι Έλληνες που αναφέρονται εδώ είναι χριστιανοί. Συνεπώς, εδώ ο όρος έχει καθαρά εθνική σημασία. Αυτό συμβαίνει μεταξύ των ετών 313- 324 όπου έχουμε τον Λικίνιο στην Ανατολή και τον Κωνσταντίνο στη Δύση.

«γράμμασιν Ἑβραϊκοῖς Ἑλληνικοῖς τε καὶ Ῥωμαϊκοῖς» (Σωζόμενος, 2.1.5)

Εδώ αναφέρεται σε «ελληνικά» γράμματα. Αν υπάρχουν ελληνικά γράμματα, υπάρχει και ελληνικό γένος. Όπως το εβραϊκό, και το ρωμαϊκό.

«οὐ μόνον κατὰ τὴν πάτριον αὐτῶν φωνήν, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὴν Ἑλλήνων» (Σωζόμενος, 7.17.12).

Πάτριος φωνή (αναφέρεται σε μη Ἑλληνες), και φωνή Ελλήνων. Πέρα από το άτοπο του χαρακτηρισμού μιας γλώσσας ως «ειδωλολατρικής», εδώ ξεχωρίζονται οι εθνικότητες.

«μετὰ ἔαρινὴν ἰσημερίαν τὰ διαβατήρια θυόντων, ἡλίου τὸ πρῶτον δωδεκατημόριον τμήμα ὀδεύοντος, **ὃ κριὸν Ἑλληνες καλοῦσιν**, ἐν διαμέτρῳ δὲ τῆς σελήνης τεσσαρεσκαίδεκαταΐας τὴν πορείαν ποιουμένης» (7.18.7)

Οι Ἑλληνες το αποκαλούν «κριό». Είναι δυνατόν ὅλοι οι ειδωλολάτρες (που ανήκουν σε διάφορα ἔθνη και μιλοῦν διαφορετικὴ γλῶσσα), ὅλοι ἀπὸ κοινού να χρησιμοποιοῦν την ελληνική ονομασία για το συγκεκριμένο πράγμα;

«Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς χρόνοις ἐβασίλευσε τῶν Ἑλλήνων, τοῦτ' ἐστὶ τῆς Ἑλλάδος, τίς ὀνόματι Ἄβας ἔτη κγ'. καὶ μετ' αὐτὸν ἐβασίλευσεν ὁ Προΐτος ἔτη ιζ'» (Ιωάννης Μαλάλας, Χρονογραφία, Λόγος 4ος).

Ο Μαλάλας αναφέρεται στα λεγόμενα «προϊστορικά» χρόνια, και ονομάζει πολύ καθαρά τους κατοίκους της Ελλάδας, Ἑλληνες.

«ἐλευθέρωσας ὁ αὐτὸς Ἀλέξανδρος καὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας καὶ πᾶσαν τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων καὶ **Ἑλλήνων** καὶ Αἰγυπτίων ἐκ τῆς Ἀσσυρίων καὶ Περσῶν καὶ Πάρθων καὶ Μήδων ὑποταγῆς καὶ δουλείας» (Λόγος 8ος).

Αναφερόμενος στα ελληνιστικά χρόνια, ξεχωρίζει τα ἔθνη που αναφέρει. Αν δεχτούμε τον ισχυρισμό ὅτι «Ἑλληνες» σημαίνει τους «ειδωλολάτρες» οδηγούμαστε στο κωμικό συμπέρασμα ὅτι οι «ειδωλολάτρες» αφενός ἔχουν ιδιαίτερο ἔθνος, αφετέρου ὅτι οι υπόλοιποι δεν εἶναι, εφόσον ξεχωρίζονται.

«ἔζησε δὲ ὁ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἔτη λς', ἐβασίλευσε δὲ ὑποτάξας τὰ πάντα ἔτη ιζ', ὁ δὲ πόλεμος αὐτοῦ ἐκράτησεν ἔτη θ', ὑπέταξε δὲ **βαρβάρων ἔθνη κβ', Ἑλλήνων φυλὰς ιγ'**, καὶ ἔκτισε πόλεις αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ πολλάς» (Λόγος 8ος).

Υπάρχουν λοιπόν βαρβαρικά έθνη και φυλές Ελλήνων. Εάν αναφέρεται σε φυλές ειδωλολατρών, γιατί ξεχωρίζει τους βαρβάρους από τους ειδωλολάτρες;

Στον 14ο Λόγο γίνεται αναφορά για τη γνωριμία του Θεοδοσίου με την Αθηναΐδα. Αυτή ήταν κόρη του Αθηναίου φιλοσόφου Λεοντίου. Ο Μαλάλας δεν την ονομάζει «Ελληνίδα» (καθώς ήταν όνομα απαξιωτικό), αλλά «Ελλαδική». Εκτός αυτού, και για να την νυμφευτεί ο Θεοδόσιος, την έκανε χριστιανή αλλάζοντας ακόμα και το όνομά της από «Αθηναΐδα» -επειδή παρέπεμπε προφανώς στην Αθηνά- σε Ευδοκία. «καὶ κρατήσας αὐτὴν καὶ χριστιανὴν ποιήσας, ἦν γὰρ Ἑλλην, καὶ μετονομάσας αὐτὴν Εὐδοκίαν, ἔλαβεν αὐτὴν εἰς γυναῖκα, ποιήσας αὐτῇ βασιλικούς γάμους». Όσο δεν ήταν χριστιανή, χαρακτηρίζεται ως «Ελλαδική» ως προς την καταγωγή, και «Ἑλλην» ως προς τη θρησκεία. Αργότερα, προφανώς...«Ρωμιά» ή «Ρωμαία».

Έχοντας διαστρέψει την έννοια, δημιούργησαν ψυχολογικό εκβιασμό, ώστε ο Έλληνας να απαρνηθεί την παράδοσή του και να γίνει με το ζόρι χριστιανός. Τότε πια θα ονομάζονταν «Ρωμιός» ή «Ρωμαίος», εφόσον και οι αυτοκράτορες ονομάζονταν «βασιλείς των Ρωμαίων».

Θεοδώρητος ο Κύρου (393-457), εκκλησιαστική ιστορία:

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν Ἐδέσση μὲν Ἐφραῖμ ὁ θαυμάσιος, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ διέπρεπε Δίδυμος, κατὰ τῶν ἀντιπάλων τῆς ἀληθείας δογμάτων συγγράφοντες. καὶ οὗτος μὲν τῇ Σύρων κεχρημένος φωνῇ τῆς πνευματικῆς χάριτος τὰς ἀκτίνας ἠφίει· παιδείας γὰρ οὐ γεγευμένος Ἑλληνικῆς, τούς τε πολυσχιδεῖς τῶν Ἑλλήνων διήλεγξε πλάνους καὶ πάσης αἰρετικῆς κακοτεχνίας ἐγύμνωσε τὴν ἀσθένειαν. καὶ ἐπειδὴ Ἀρμόνιος ὁ Βαρδησάνου ὠδᾶς τινὰς συνετεθείκει πάλαι καὶ τῇ τοῦ μέλους ἡδονῇ τὴν ἀσέβειαν κεράσας κατεκλήλει τοὺς ἀκούοντας καὶ πρὸς ὄλεθρον ἤγρευε, τὴν ἀρμονίαν τοῦ μέλους ἐκεῖθεν λαβὼν ἀνέμιξε τὴν εὐσέβειαν καὶ προσενήνοχε τοῖς ἀκούουσιν ἡδιστον ὁμοῦ καὶ ὀνησιφόρον φάρμακον. ταῦτα καὶ νῦν τὰ ἄσματα φαιδροτέρας τῶν νικηφόρων μαρτύρων τὰς πανηγύρεις ποιεῖ. ὁ δὲ Δίδυμος, παιδόθεν τῆς ὀπτικῆς ἐστερημένος αἰσθήσεως, καὶ ποιητικῶν καὶ ῥητορικῶν μετέλαχε παιδευμάτων· ἀριθμητικῆς τε καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας καὶ τῶν Ἀριστοτέλους συλλογισμῶν καὶ τῆς Πλάτωνος εὐεπείας διὰ τῶν ἀκοῶν εἰσεδέξατο τὰ μαθήματα, οὐχ ὡς ἀλήθειαν ἐκπαιδεύοντα, ἀλλ' ὡς ὄπλα τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους γιγνόμενα. καὶ μέντοι καὶ τῆς θείας γραφῆς μεμάθηκεν οὐ μόνον τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ τὰ τούτων νοήματα.

(τόμος 4. 269)

Η ελληνική παιδεία είναι η αριθμητική, η γεωμετρία, η αστρονομία, τη συλλογιστική του Αριστοτέλους και του Πλάτωνος.

Σωκράτης ο Σχολαστικός (380-440), εκκλησιαστική ιστορία.

Περὶ Μάνετος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς αἰρέσεως τῶν Μανιχαίων, καὶ ὅθεν ἦν τὴν ἀρχὴν. Ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ χρηστοῦ σίτου εἶωθε καὶ ζιζάνια φύεσθαι· φθόνος γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς ἐφεδρεύειν φιλεῖ. Παρεφύη γὰρ μικρὸν ἔμπροσθεν τῶν Κωνσταντίνου χρόνων τῷ ἀληθεῖ Χριστιανισμῷ Ἑλληνίζων Χριστιανισμὸς, καθάπερ καὶ τοῖς προφήταις ψευδοπροφῆται, καὶ ἀποστόλοις ψευδαπόστολοι παρεφύοντο. Τηνικαῦτα γὰρ τὸ Ἐμπεδοκλέους τοῦ παρ' Ἑλλησι φιλοσόφου δόγμα διὰ τοῦ Μανιχαίου Χριστιανισμὸν ὑπεκρίνατο· περὶ οὗ Εὐσέβιος μὲν ὁ Παμφίλου ἐν τῇ ἐβδόμῃ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐπεμνήσθη· οὐ μὴν ἀκριβῶς διηγήσατ.

(1.22)

Αφενός κατακρίνονται οι ελληνοχριστιανικές συνθέσεις ή όπως αναφέρεται ο «Ἑλληνίζων Χριστιανισμὸς», αφετέρου ο Εμπεδοκλής αναφέρεται σαφώς ως Ἑλληνας.

«Οἱ τὴν Ἑλληνικὴν παρ' Ἑλλησι σοφίαν ἐκθέμενοι τὴν μὲν «οὐσίαν» πολλαχῶς ὠρίσαντο· «ὑποστάσεως» δὲ οὐδ' ἦντιναοῦν μνήμην πεποιήνται» (3.7).

Οι όροι είναι της περιπατητική σχολής, καθαρά ελληνικοί.

Ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία οὔτε παρὰ τοῦ Χριστοῦ, οὔτε παρὰ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, ἢ ὡς θεόπνευστος ἐδέχθη, ἢ ὡς ἐπιβλαβὴς ἐξεβλήθη. Καὶ τοῦτο, ὡς ἠγοῦμαι, οὐκ ἀπρονοήτως ἐποίησαν· πολλοὶ γὰρ τῶν παρ' Ἑλλησι φιλοσοφησάντων οὐ μακρὰν τοῦ γινῶναι τὸν Θεὸν ἐγένοντο. Καὶ γὰρ καὶ πρὸς τοὺς ἀπρονοησίαν εἰσάγοντας, οἷον Ἐπικουρείους, ἢ ἄλλως ἐριστικοὺς, μετὰ τῆς λογικῆς ἐπιστήμης γενναίως ἀπήντησαν, τὴν ἀμαθίαν αὐτῶν ἀνατρέποντες. Καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων, χρειώδεις μὲν τοῖς τὴν εὐσέβειαν ἀγαπῶσι κατέστησαν, οὐ μὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ λόγου ἐκράτησαν, τοῦ μὴ γινῶναι «τὸ ἀποκρυπτόμενον ἀπὸ τῶν γενεῶν καὶ ἀπὸ τῶν αἰώνων» κατὰ Χριστὸν «μυστήριον.

(3.16)

Αν δεχτούμε τον όρο «ελληνική» ως «ειδωλολατρική», οδηγούμαστε στο άτοπο ότι η «ειδωλολατρική» παιδεία αν και δεν έγινε δεχτή ως θεόπνευστη, όμως δεν

απορρίφθηκε ως επιβλαβής. Αλλά και αργότερα, από πλευράς χριστιανών, δεν άλλαξε κάτι. Εκείνοι που επιχείρησαν να ξαναφέρουν το όνομα «Έλληνα» εκεί που ήταν εξ αρχής, ήσαν λόγιοι αρχαιογνώστες όπως ο Πλήθωνας ο Γεμιστός, ο Αρσένιος Μονεμβασίας, ο Ιανός Λάσκαρης, οι λοιποί Έλληνες διαφωτιστές (και κληρικοί ανάμεσά τους, οι οποίοι δεινοπάθησαν από το πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως). Μην λησμονούμε την εγκύκλιο που απαγόρευε την ονοματοθεσία των ελληνικών ονομάτων στους χριστιανούς. Συγκεκριμένα ο πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄ τον Μάρτιο του 1819.

Ρωμανός ο Μελωδός (Κοντάκιο 49, «εις την αγίαν Πεντηκοστήν) «*Τι φλυσσοι και βαμβεύουσιν οι Έλληνες; Τι πλανώνται προς Πλάτωνα; Τι Δημοσθένη στέργουσι τον ασθενή; Τι Πυθαγόραν θρυλλούσι τον δικαίως φιμωθέντα; Τι δε μη τρέχουσι και σέβουσι ος ενεφανίσθη το πανάγιον πνεύμα;*».

14ος αιώνας:

*Ταύτα και τα τοιαύτα, εν ος εστίν η αληθής σοφία και η σωτήριος γνώσις η της άνω μακαριότητος πρόξενος. **Τις δ' Ευκλείδης, τις Μαρίνος, τις Πτολεμαίος συνιδείν εδυνήθη; Τίνες Εμπεδοκλείς και Σωκράται και Αριστοτέλεις και Πλάτωνες, λογικαίς μεθόδοις ή μαθηματικαίς αποδείξεσιν; Μάλλον δε ποία αίσθησις αντελάβετο των τοιούτων; Ποιος επέβαλε νους; Ει δ' εκείνοις τοις φύσει φιλοσοφούσι και τοις κατ εκείνους χαμάζηλος (= χαμερπής) έδοξεν η κατά πνεύμα σοφία, καντεύθεν το καθ' υπερβολήν υπερέχον αυτής παρίσταται. Σχεδόν γαρ, ως τα άλογα των ζώων προς την εκείνων σοφίαν έχουσι (ει βούλει, καθάπερ τα παιδάρια, ος κρείττω δόξαιεν αν οι μετά χείρας πλακούντες του βασιλικού διαδήματος ή και των εκείνοις εγνωσμένων απάντων), ούτως έχουσι ούτοι προς την αληθή και υπερανωκισμένην σοφίαν και διδασκαλίαν του πνεύματος. Ου μόνον δε το γινώσκειν κατά το εγχώρου εν αληθεία θεόν ασυγκρίτως κρείττον της καθ' Έλληνας φιλοσοφίας εστίν, αλλά και μόνον το ειδέναι τίνα τόπον έχει ο άνθρωπος παρά τω θεώ πάσαν υπερβαίνειν την κατ' εκείνους σοφίαν. Μόνος γαρ απάντων εγγείων τε και ουρανίων εκτίσθη κατ' εικόνα του πλάσαντος, ως προς εκείνον ορώη και αυτόν αγαπήη εκείνου μόνου μύστης και προσκυνητής ειη, και τη προς αυτόν πίστει και νεύσει και διαθέσει την οικείαν καλλονήν συντηροίη, πάντα δε τάλλ' οσα γη και ουρανόσ οδε φέρει, κατώτερα εαυτού ειδείη και νου παντάπασιν άμοιρα. Όπερ **οι καθ' Έλληνας σοφοί**, μηδ' οπωσούν συνιδείν δυνηθέντες, ητίμωσαν την καθ' ημάς φύσιν, ησέβησανεις θεόν, εσεβάσθησαν και ελάτρευσαν τη κτίσει παρά τον κτίσαντα, τοις αισθητοίς και αναισθήτοις άστρασι νου περιθέντες και τούτων εκάστω του***

κατά σώμα μεγέθους ανάλογον εν δυνάμει και αξιώματα.

(Γρηγόριος ο Παλαμάς, Κεφάλαια εκατόν πενήντα, ΕΠΕ τ. 8, σ. 100)

Από την ευχή του Γ. Παλαμά, την οποία ανέπεμψε όταν παρουσιάστηκε στους βασιλείς Ιωάννη Ε΄ Παλαιολόγο και Ιωάννη ΣΤ΄ Καντακουζηνό, μετά την εμφύλια διαμάχη τους, όταν διορίστηκε στην μητρόπολη Θεσσαλονίκης από τον οικουμενικό πατριάρχη Ισίδωρο τον Α΄, το 1347.

«Ναι δη, Βασιλεύ ουράνιε και αιώνιε, συνεκλάμποντας δείξον τους ημετέρους επί πλείστον βασιλείς, ως φωστήρας επί γης ζωής επέχοντας λόγον και της ευημερίας εξάρχοντας **του των Ρωμαίων γένους, και ταις απ' αυτών εις το εξής διαδοχαίς του βασιλείου γένους την σην αίδιον, εφ όσον έξεστιν, εικονίζοντας βασιλείαν**» (ο. π. σ. 520).

Διομήδης